

AL MUSEU

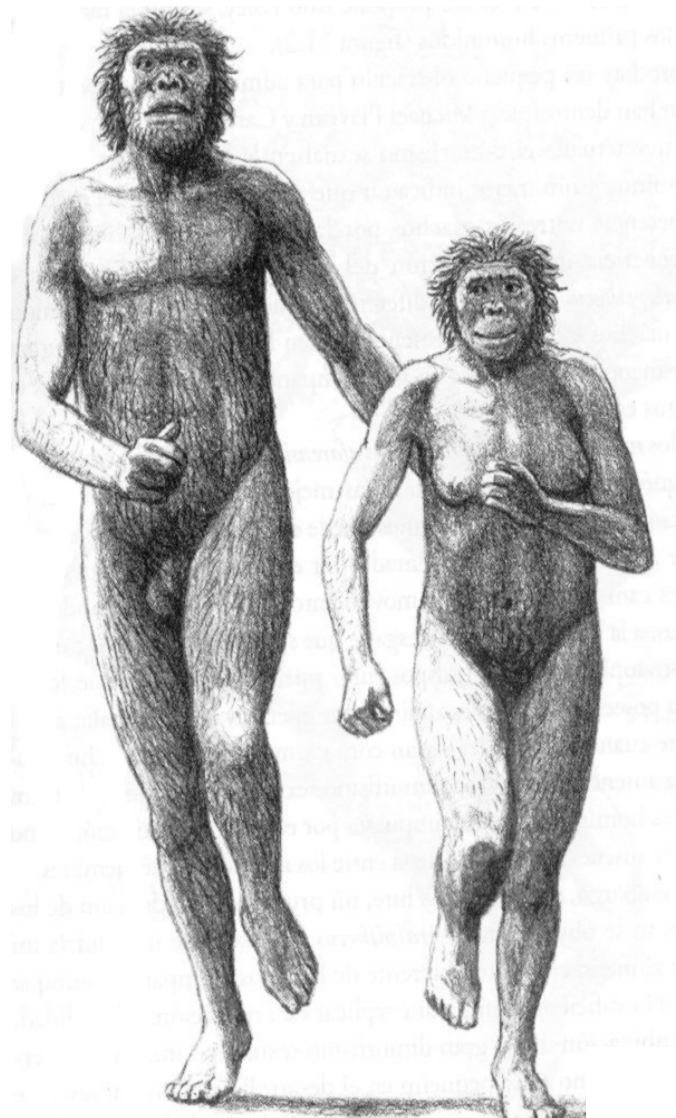
NOSALTRES

ELS

HUMANS

Museu d'Arqueologia
de Catalunya

Guió de l'activitat

Presentació

Som els únics primats de l'espècie humana que hi ha a la terra. Fa milers d'anys ens acompanyaven al planeta d'altres individus del nostre mateix gènere, encara que d'espècies diferents. Tanmateix la nostra capacitat d'adaptació ens va fer més resistents i ens ha permès sobreviure. Ara la recerca en prehistòria ens proporciona dades sobre quins han estat els aspectes més importants de la nostra evolució.

Les sequeres van deixar sense aliment els nostres avantpassats més remots, aquells que vivien en els arbres tot menjant fulles i fruits. Baixar al terra i caminar dempeus va ser una solució. El terra i les herbes els van proporcionar l'aliment que mancava dalt dels arbres. El bipedisme va ser definitiu en el desenvolupament de la nostra espècie, i ho és encara perquè és un procés que no ha acabat, encara ens hi adaptem. L'alliberament de les mans en fou una conseqüència directa, mentre que al mateix temps ens començà a créixer el cervell. La intel·ligència ens va permetre de crear les primeres eines a través de les quals podríem optar a tota mena d'aliment. Alhora vam descobrir la manera de controlar el foc, al voltant del qual va néixer la parla. Així doncs, ens vam fer humans gràcies a la selecció natural, que ens va portar a caminar drets, a utilitzar lliurement les mans i a disposar d'un cervell gran; i per altra banda a la selecció tècnica, a través de la qual vam crear els instruments per poder sobreviure.

Aquesta activitat té per objectiu conèixer aquests principals processos que ens han dut a ser humans.

Per això us proposem un taller didàctic, a través de l'observació, de la manipulació, de la deducció, i de la interpretació.

Objectius del taller

- Conèixer a grans trets la filogènia humana
- Treure conclusions generals raonades a partir de la informació que s'ha rebut i del treball desenvolupat
- Conèixer els trets fonamentals de l'evolució humana
- Conèixer els diferents tipus d'homínids que hi ha hagut abans que nosaltres
- Valorar la qualitat humana d'homes i dones primitius de diferent o igual espècie, tan humans com nosaltres
- Conèixer l'abast del descobriment de la tecnologia
- Reproduir algunes de les activitats desenvolupades pels prehistòrics
- Valorar el llegat dels nostres avantpassats

Quadern de l'alumne:

Nosaltres els humans!

1a. edició: setembre, 2000

2a. edició: novembre 2006

Museu d'Arqueologia de Catalunya

Guió didàctic:

Àrea de difusió del Museu d'Arqueologia de Catalunya

Schola Didáctica Activa S.L.

Realització:

Schola Didáctica Activa S.L.

Continguts de Fets, Conceptes i Sistemes conceptuals

- L'evolució
- La selecció natural
- Com ens vam fer humans
- La pelvis: el bipedisme
- El creixement del cervell
- L'alliberament de les mans
- La tecnologia
- El naixement del llenguatge
- La selecció tècnica
- Australopitecs
- *Homo habilis*
- *Homo ergaster*
- *Homo antecessor*
- *Homo erectus*
- *Homo neandertalensis*
- *Homo sapiens*

Continguts de Procediments

- Organització de treball individual i per grups
- Evocació de pre-conceptes a través d'un torn de preguntes a partir de diapositives
- Identificació de les activitats desenvolupades pels prehistòrics
- Manipulació de cranis i altres ossos, així com material gràfic
- Anàlisi de cranis i altres ossos, així com material gràfic
- Interpretació de cranis i altres ossos, així com material gràfic
- Deducció de conceptes
- Formulació d'hipòtesis a partir de les restes arqueològiques
- Exposició de les conclusions

Actituds, valors i normes

- Foment d'un comportament alhora participatiu i ordenat en una activitat de grup
- Foment tant de l'aportació individual com del respecte als companys, en activitats col·lectives, intel·lectuals i lúdiques
- Predisposició per aprendre a desenvolupar la tècnica del treball de camp a partir de la informació subministrada per la documentació i pel Patrimoni Arqueològic
- Predisposició a estimar i preservar el Patrimoni com un bé comú que ens parla del passat i que constitueix un element bàsic d'autoidentificació col·lectiva
- Foment del respecte envers les altres cultures

- Interès per participar en totes les activitats, pràctiques o teòriques

Coneixements previs

- Tenir idea de quin espai ocupa en el temps la prehistòria
- Tenir present que existeix una evolució humana, animal i tecnològica
- Reconèixer els diferents tipus d'economia: caçadora i recol·lectora, agrícola i ramadera

Metodologia i activitats d'aprenentatge

Es dividirà la classe en quatre grups de treball. Cadascun ha de fer un treball de "recerca" i exposar les conclusions al final del taller.

Cada grup tractarà un tema: *caminar drets, mans i peus, el crani, el llenguatge*.

Es començarà el taller amb una projecció de diapositives que ens ajudaran a introduir quina ha estat l'evolució dels primats. A continuació es tractaran els trets fonamentals de l'evolució humana, tot introduint conceptes com el de selecció natural i selecció tècnica.

Treball en grup:

Caminar drets: amb l'ajut d'una pelvis humana, una pelvis de ximpanzè i altres materials gràfics, treballaran l'evolució d'aquests ossos. Contextualitzarem les conclusions física i geogràficament en l'Australopitec com a principal exponent del bipedisme.

Mans i peus: amb l'ajut d'imatges de mans i peus prehistòrics, peus i mans d'humans moderns, les petjades de Laetoli i peus i mans de ximpanzè, descobriran els trets principals de la seva evolució. Contextualitzarem les conclusions física i geogràficament de l'*Homo habilis* com a inventor de la tecnologia.

Crani: amb l'ajut de cranis d'avantpassats nostres, en comparació amb un crani de ximpanzè i un crani d'un humà modern veurem com ens ha canviat el cap. Contextualitzarem les conclusions física i geogràficament en l'*Homo ergaster* com a principal exponent del creixement del cervell.

El llenguatge: amb l'ajut de cintes amb gravacions de sons humans i de ximpanzès, amb imatges de l'aparell fonador, humà, humà prehistòric i de ximpanzè i imatges de llenguatge no vocal descobriran com s'ha desenvolupat la comunicació verbal articulada. Contextualitzarem les conclusions física i geogràficament en l'*Homo sapiens* com a representat del llenguatge verbal articulat.

Criteris d'avaluació

- Valoració de l'actitud de l'alumne
- Valoració del treball individual
- Valoració del treball en grup
- Valoració de la capacitat deductiva i relacional de l'alumne

Propostes de treball posteriors

- Reforçar els temes bàsics treballats
- Visitar el Museu Arqueològic de Banyoles, l’Abric Romaní de Capellades, La Cauna de l’Aragó a Talteüll, o les Coves de l’Arbreda de Serinyà, la Cova de la Font Major de l’Espluga de Francolí.
- Projecció del vídeo “A la recerca del foc” i “El Clan del oso Cavernario”
- Fabricació d’eines de pedra
- Buscar a internet:
 - <http://www.primates>
 - <http://www.mncn.csic.es/atapuerca>
 - <http://www.culturefr/culture/arcnat/tautavel>
 - <http://www.becominghuman.org>

Temps i necessitats

- Nivell: Educació secundària
- Nombre d’alumnes: màxim 30
- Durada: 2h.

Material

- Material: Guió didàctic del docent
Quadern de treball per l’alumne

Bibliografia

- CARBONELL, E/SALA, R (2000): *Planeta humà*, Ed. Empúries, Barcelona
- ARSUAGA, JL/MARTINEZ, I (1998): *La especie elegida*, Ed. Temas de hoy, Madrid
- LEAKEY, R (1994): *Nuestros orígenes*, Ed. Crítica, Barcelona
- CARBONELL, E/CORBELLA, J/SALA, R/MOYÀ, S (2000): *Sàpiens*, Ed. 62, Barcelona
- FACCHINI, F (1990): *El origen del hombre*, Ed. Aguilar, Madrid

